

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Вченої ради
Інституту проблем машинобудування
ім. А. М. Підгорного НАН України
від 21.06.2018 р., протокол № 7

Положення про організацію освітнього процесу в Інституті проблем машинобудування ім. А. М. Підгорного НАН України

1. Загальні положення

Положення про організацію освітнього процесу в Інституті проблем машинобудування ім. А. М. Підгорного НАН України (далі – Положення) є основним нормативним документом, що регламентує організацію та проведення освітнього процесу в Інституті проблем машинобудування ім. А. М. Підгорного НАН України (далі – ІПМаш НАН України).

1.1. Нормативно-правова база

Положення розроблено на основі таких нормативно-правових актів:

- Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII;
- Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій», від 23.11.2011 р. № 1341;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29.04.2015 р. № 266;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» від 12.08.2015 р. № 579;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» від 30.12.2015 р. № 1187;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261;
- Статут Інституту проблем машинобудування ім. А. М. Підгорного НАН України.

1.2. Основні терміни та їх визначення

1.2.1. Академічна відпустка – перерва у навчанні, право на яку здобувач вищої освіти отримує у зв'язку з обставинами, які унеможливлюють виконання освітньо-наукової програми (за станом здоров'я, призовом на строкову військову службу у разі втрати права на відстрочку від неї, сімейними обставинами, навчання чи стажування в освітніх і наукових установах (у тому числі іноземних держав) тощо).

1.2.2. Академічна заборгованість – наявність навчальних дисциплін, за які здобувачу вищої освіти не були призначенні кредити у зв'язку з невиконанням ним без поважних причин індивідуального навчального плану та графіку освітнього процесу.

1.2.3. Академічна мобільність – реалізація учасниками освітнього процесу передбаченої нормативними правовими актами можливості навчатися, викладати, стажуватися, проводити наукову діяльність, підвищувати кваліфікацію в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами.

1.2.4. Академічна різниця – навчальні дисципліни, передбачені чинним навчальним планом спеціальності (напряму, спеціалізації), які на момент переведення (поновлення) здобувача вищої освіти ним не вивчалися.

1.2.5. Атестація здобувачів вищої освіти – встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, навичок, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

1.2.6. Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) – система трансфера і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтуються на визначені навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ЄКТС.

1.2.7. Кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту.

1.2.8. Компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

1.2.9. Комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни – набір навчально-методичних матеріалів, які використовуються для забезпечення навчального процесу з відповідної дисципліни.

1.2.10. Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – кредит ЄКТС) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин.

1.2.11. Навчальний план – документ, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

1.2.12. Освітня діяльність – діяльність ПМаш НАН України, що проводиться з метою забезпечення здобуття вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні і задоволення інших освітніх потреб здобувачів вищої освіти та інших осіб.

1.2.13. Освітньо-наукова програма – система освітніх компонентів на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

1.2.14. Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньо-наукової програми або окремих освітніх компонентів.

1.2.15. Спеціалізація – складова спеціальності, що визначається ПМаш НАН України та передбачає профільну спеціалізовану освітньо-наукову програму підготовки здобувачів вищої освіти.

1.2.16. Спеціальність – складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка.

1.2.17. Якість вищої освіти – відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом вищої освіти та/або договором про надання освітніх послуг.

1.2.18. Якість освітньої діяльності – рівень організації освітнього процесу, що відповідає чинному законодавству, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань.

1.3. Концепція та організація освітньої діяльності

1.3.1. Основною метою освітньої діяльності ПМаш НАН України є забезпечення здобуття вищої освіти і задоволення інших освітніх потреб здобувачів вищої освіти.

підготовка висококваліфікованих і конкурентоспроможних на національному та міжнародному ринках праці фахівців для роботи в наукових та освітніх установах, на підприємствах машинобудівної, енергетичної та споріднених галузей всіх форм власності, утвердження національних, культурних і загальнолюдських цінностей.

1.3.2. Освітній процес в ІПМаш НАН України – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості.

1.3.3. Освітній процес спрямований на формування у осіб, які навчаються, компетентностей, передбачених освітньо-науковими програмами, моральних цінностей, наукової і соціальної активності, громадянської позиції та відповідальності, здорового способу життя, вміння вільно мислити та самоорганізовуватися.

1.3.4. Освітня діяльність ІПМаш НАН України ґрунтуються на принципах науковості, гуманізму, демократизму, наступності та неперервності освіти, органічного єднання освітньої і наукової діяльності, зв'язку теорії і практики, незалежності від втручання будь-яких політичних партій, інших громадських та релігійних організацій, забезпечення здобувачам вищої освіти сприятливих умов для навчання та творчого розвитку.

1.3.5. Освітню діяльність здійснюють наукові та науково-організаційні підрозділи ІПМаш НАН України.

1.3.6. ІПМаш НАН України забезпечує науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти засобами навчання (приміщеннями, лабораторною базою, навчальною, методичною, науковою літературою, інформаційними, технічними та іншими засобами) відповідно до своїх матеріальних та фінансових можливостей.

1.3.7. Для виконання самостійної роботи, яка входить до навчальної складової, і проведення досліджень згідно з науковою складовою освітньо-наукової програми за здобувачем вищої освіти може бути закріплено робоче місце за умови виконання вимог чинного законодавства в сфері охорони праці і пожежної безпеки.

1.3.8. Для забезпечення окремих навчальних дисциплін (насамперед тих, що сприяють набуттю загальнонаукових, філософських, мовних компетентностей, універсальних навичок дослідника) допускається залучення до освітнього процесу представників інших закладів вищої освіти в рамках чинного законодавства.

1.4. Мова викладання

1.4.1. Мовою викладання в ІПМаш НАН України є державна мова.

1.4.2. З метою створення умов для міжнародної академічної мобільності окремі навчальні дисципліни можуть викладатися англійською та/або іншими іноземними мовами. При цьому забезпечуються знання здобувачами вищої освіти відповідної дисципліни державною мовою.

2. Рівні вищої освіти та форми навчання

2.1. Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти відповідає дев'ятому рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

2.2. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні за відповідними освітньо-науковими програмами здійснюється в ІПМаш НАН України

- в аспірантурі за очною формою навчання строком на чотири роки;
- поза аспірантурою (для осіб, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи) строком до п'яти років.

2.3. Науковий рівень вищої освіти відповідає десятому рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає набуття компетентностей з розроблення і впровадження методології та методики дослідницької роботи, створення нових системоутворюючих знань та/або прогресивних технологій, розв'язання важливої наукової або прикладної проблеми, яка має загальнонаціональне або світове значення.

2.4. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора наук на науковому рівні за індивідуальною науковою програмою здійснюється в докторантурі ПМаш НАН України заочно (денною) формою навчання шляхом самостійної підготовки наукових досягнень до захисту.

2.5. Нормативні терміни навчання за відповідними формами визначаються змістом відповідних освітньо-наукових програм та навчальними планами, затвердженими у встановленому порядку на їх основі.

2.6. Освітній процес заочною формою навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти організується за двосеместровою системою.

2.7. Проходження практик в освітньому процесі ПМаш НАН України не передбачено, оскільки набуття здобувачами вищої освіти професійних компетентностей для подальшого використання їх у реальних виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності здійснюється в ході виконання наукової складової освітньо-наукової програми.

2.8. Навчання в ПМаш НАН України на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти здійснюється в межах ліцензованого обсягу за державним замовленням і за кошти фізичних або юридичних осіб. Кількість здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, підготовка яких здійснюється поза державним замовленням, та вартість такої підготовки визначаються Вченого ради ПМаш НАН України з урахуванням ліцензійного обсягу та можливостей забезпечення кваліфікованого наукового керівництва та задоволення освітніх потреб здобувачів вищої освіти за відповідною спеціальністю.

3. Зміст навчання та планування освітнього процесу

3.1. Стандарти вищої освіти, спеціальності та спеціалізації

3.1.1. Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах окремої спеціальності.

3.1.2. Для третього освітньо-наукового рівня вищої освіти в межах окремої спеціальності Міністерство освіти і науки України за погодженням із Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти розробляє і затверджує стандарти вищої освіти.

3.1.3. Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньо-наукової програми:

1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;

2) перелік компетентностей випускника;

3) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;

4) форми атестації здобувачів вищої освіти;

5) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;

6) вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

3.1.4. Підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні ПМаш НАН України проводить за спеціальностями згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності.

3.1.5. У межах окремої ліцензованої спеціальності запроваджуються спеціалізації, перелік яких затверджується рішенням Вченого ради ПМаш НАН України.

3.1.6. Кожна спеціальність (спеціалізація) закріплюється за одним з наукових відділів ПМаш НАН України, на базі якого організується відповідний навчальний процес і який виконує функції випускаючої кафедри. За необхідності до відповідного навчального процесу застосовуються співробітники інших наукових та науково-організаційних підрозділів ПМаш НАН України за згодою їх керівництва і дирекції.

3.2. Освітньо-наукові програми та навчальні плани

3.2.1. Дляожної спеціальності (спеціалізації) рішенням Вченої ради ІПМаш НАН України затверджується освітньо-наукова програма. Форму освітньо-наукової програми наведено в Додатку 1.

3.2.2. Обсяги кредитів ЄКТС, необхідні для здобуття ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти становить 30–60 кредитів ЄКТС. Конкретне значення дляожної спеціальності визначається відповідним стандартом вищої освіти.

3.2.3. Освітньо-наукова програма підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії має включати чотири складові, що передбачають набуття таких компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікацій:

- здобуття глибинних знань із спеціальності, за якою здобувач вищої освіти проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напряму (обсяг такої освітньої складової становить не менш як 12 кредитів ЄКТС);
- оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору (обсяг такої освітньої складової становить 4–6 кредитів ЄКТС);
- набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності (обсяг такої освітньої складової становить не менш як 6 кредитів ЄКТС);
- здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності (обсяг такої навчальної складової становить 6–8 кредитів ЄКТС).

3.2.4. На основі освітньо-наукової програми дляожної спеціальності (спеціалізації) розробляється навчальний план.

3.2.5. За необхідності (наявність здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою) додатково складаються навчальні плани, які враховують скорочений або подовжений, порівняно з типовим, термін навчання.

3.2.6. Навчальний план визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

3.2.7. Навчальний план містить нормативну частину, яка складається з дисциплін, що є обов'язковими до вивчення кожним здобувачем вищої освіти, і вибіркову частину, яка складається з дисциплін вільного вибору. Обсяг нормативної частини повинен становити менше ніж 75 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС.

3.2.8. Форму навчального плану наведено в Додатку 2, пояснювальної записки до навчального плану – в Додатку 3.

3.2.9. Всі навчальні плани затверджуються Вченою радою ІПМаш НАН України і вводяться в дію наказом директора (заступника директора з наукової роботи).

3.2.10. Освітньо-наукові програми і навчальні плани розробляються робочими групами з числа співробітників наукових підрозділів ІПМаш НАН України, що забезпечують навчальний процес, із залученням при необхідності представників інших закладів вищої освіти, що забезпечують окремі навчальні дисципліни. Персональний склад груп визначається наказом директора (заступника директора з наукової роботи). Керівниками робочих груп призначаються, як правило, завідувачі наукових відділів, за якими закріплено відповідну спеціальність (спеціалізацію).

3.2.11. Перед винесенням на затвердження Вченої ради ПМаш НАН України проекти освітньо-наукових програм і навчальних планів розглядаються на засіданні Науково-технічної проблемної ради ПМаш НАН України, в обов'язки якої покладено розгляд питань, що пов'язані з впровадженням освітньої діяльності за відповідною спеціальністю.

3.2.12. Координацію діяльності робочих груп та контроль за виконанням діючих вимог до освітньо-наукових програм і навчальних планів здійснює заступник директора з наукової роботи.

3.3. Індивідуальні навчальні плани здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

3.3.1. Для конкретизації планування навчального процесу для окремого здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії на кожен навчальний рік складаються індивідуальні навчальні плани.

3.3.2. Індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії є документом, що містить інформацію про перелік та послідовність вивчення ним навчальних дисциплін, обсяг навчального навантаження за усіма видами навчальної діяльності, види та строки підсумкового контролю, а також, у разі потреби, зміни до індивідуального навчального плану.

3.3.3. Вивчення всіх навчальних дисциплін, що включені до індивідуального навчального плану, є обов'язковим. Здобувач вищої освіти несе відповідальність за виконання індивідуального навчального плану. Контроль виконання індивідуального навчального плану організується заступником директора з наукової роботи і здійснюється науковим керівником здобувача вищої освіти та Науково-технічною проблемною радою ПМаш НАН України, в обов'язки якої покладено розгляд питань, що пов'язані з впровадженням освітньої діяльності за відповідною спеціальністю.

3.3.4. Форму індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії наведено у Додатку 4.

3.3.5. Індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії формується ним особисто, узгоджується з його науковим керівником і заступником директора з наукової роботи та затверджуються Вченою радою ПМаш НАН України протягом двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури або прикріплення для навчання поза аспірантурою. Процедура внесення змін до індивідуального навчального плану така ж сама.

3.3.6. В індивідуальному навчальному плані зазначаються нормативні навчальні дисципліни та навчальні дисципліни за вибором здобувача вищої освіти. Обсяг навчальних дисциплін за вибором має становити не менше ніж 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти.

3.3.7. Здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії за погодженням із своїм науковим керівником мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших спеціальностей (спеціалізації).

3.3.8. Здобувач вищої освіти, який підтвердив рівень свого знання іноземної мови, зокрема англійської, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment на рівні C1 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, має право:

- на зарахування відповідних кредитів, які передбачені освітньо-науковою програмою аспірантури (ад'юнктури), як таких, що виконані у повному обсязі;
- на використання обсягу навчального навантаження, передбаченого для набуття мовних компетентностей, для здобуття інших компетентностей (за погодженням з науковим керівником).

3.3.9. В рамках реалізації права на академічну мобільність до навчальних дисциплін за вибором можуть бути включені навчальні дисципліни, що не входять до переліку дисциплін, які вивчаються в ПМаш НАН України. Такі навчальні дисципліни включаються до індивідуального навчального плану за наявності офіційного документу, виданого установою (в тому числі, закордонною), що має право на надання послуг з вищої освіти та підтверджує присвоєння кредитів з даної навчальної дисципліни.

3.3.10. Вчена рада ІПМаш НАН України має право прийняти рішення про визнання набутих здобувачем вищої освіти в інших закладах вищої освіти компетентностей з однієї чи декількох навчальних дисциплін (зарахувати кредити ЕКТС), обов'язкове здобуття яких передбачено освітньо-науковою програмою відповідної спеціальності (спеціалізації).

3.3.11. Для внесення змін до індивідуального навчального плану та встановлення індивідуального графіку освітнього процесу здобувач вищої освіти подає заяву на ім'я директора із зазначенням відповідної підстави. Основними підставами для внесення змін до індивідуального навчального плану та встановлення індивідуального графіку освітнього процесу є:

- реалізація здобувачем вищої освіти права на академічну мобільність відповідно до міжнародних договорів про співробітництво в галузі освіти та науки, міжнародних програм та проектів, учасником яких є ІПМаш НАН України, договорів про співробітництво між ІПМаш НАН України та вітчизняним або іноземним закладом вищої освіти;
- реалізація здобувачем вищої освіти права на академічну мобільність із власної ініціативи на основі індивідуального запрошення (в тому числі, для наукового стажування), що підтверджуються наданням довідки з місця індивідуального запрошення;
- медичні показники, що підтверджуються наданням відповідних документів;
- сімейні обставини (надається письмове обґрунтування).

3.4. Комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни

3.4.1. Комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни містить:

- робочу програму навчальної дисципліни;
- навчальний контент;
- комплект індивідуальних завдань,
- питання, завдання для поточного та підсумкового контролю.

3.4.2. Для розробки комплексу навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни завідувач наукового відділу, за яким закріплено відповідну спеціальність (спеціалізацію), призначає наукового працівника зі складу свого відділу або запрошує наукового працівника з іншого наукового відділу за згодою його керівника. Комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни розробляється до початку семестру, в якому викладається ця дисципліна, та доводиться до відома здобувачів вищої освіти шляхом оприлюднення на веб-сайті ІПМаш НАН України.

3.4.3. Робоча програма навчальної дисципліни – документ, який визначає місце і значення навчальної дисципліни в реалізації освітньо-наукової програми, її зміст, послідовність та організаційні форми вивчення дисципліни, очікувані результати навчання та систему їх оцінювання.

3.4.4. Структуру та форму робочої програми навчальної дисципліни наведено в Додатку 5.

3.4.5. Робоча програма навчальної дисципліни розробляється згідно з вимогами відповідної освітньо-наукової програми. Відповідальним за складання робочої програми є завідувач наукового відділу, за яким закріплено відповідну спеціальність (спеціалізацію).

3.4.6. З метою забезпечення цілісності освітнього матеріалу, професійної спрямованості змісту навчання, попередження можливого дублювання та врахування міждисциплінарних зв'язків робочі програми розглядаються на засіданні Науково-технічної проблемної ради ІПМаш НАН України, в обов'язки якої покладено розгляд питань, що пов'язані з впровадженням освітньої діяльності за відповідною спеціальністю, і затверджуються заступником директора з наукової роботи.

3.4.7. Навчальний контент містить теоретичний та практичний матеріал, який здобувач вищої освіти повинен засвоїти під час вивчення відповідної дисципліни. Він може бути оформленій у вигляді підручника, навчального посібника, конспекту лекцій, тощо. Допускається навчальний контент подавати у вигляді посилання на опубліковані підручники (навчальні посібники, конспекти лекцій, тощо) з вказівкою конкретних їх частин, що розкривають зміст кожного пункту тематичного плану навчальної дисципліни, який міститься в робочій програмі. При цьому матеріали, на які посилаються, мають бути наявні і

доступні до здобувачів вищої освіти в друкованому вигляді в науково-технічній бібліотеці ПМаш НАН України чи персональних бібліотеках співробітників ПМаш НАН України або бути у вільному доступі (за умови дотримання авторських та суміжних прав) в мережі Інтернет.

4. Форма організації освітнього процесу

4.1. З метою забезпечення максимальної якості освітньої діяльності, з урахуванням малочисельності навчальних груп та різноманітності напрямів, за якими здійснюється виконання наукових складових освітньо-наукових програм, в ПМаш НАН України встановлено форму організації освітнього процесу у вигляді самостійно-індивідуального навчання, яке поєднує в собі індивідуальні навчальні заняття, самостійну роботу і контрольні заходи. При залученні до навчального процесу представників інших закладів вищої освіти згідно з п. 1.3.8 для забезпечення окремих навчальних дисциплін форма організації освітнього процесу в частині викладання цих навчальних дисциплін встановлюється відповідним закладом вищої освіти.

4.2. Індивідуальні навчальні заняття.

4.2.1 Основним видом індивідуальних навчальних занять є індивідуальні консультації і інтерактивне обговорення індивідуальних завдань, які проводяться з окремими здобувачами вищої освіти.

4.2.2. Індивідуальна консультація – форма навчального заняття, при якій здобувач вищої освіти індивідуально спілкується з науковим працівником ПМаш НАН Україні і отримує від нього відповіді на конкретні питання або пояснення окремих теоретичних положень чи їх практичного використання.

4.2.3. Інтерактивне обговорення індивідуальних завдань – форма навчального заняття, при якій відбувається індивідуальне спілкування здобувача вищої освіти з науковим працівником ПМаш НАН Україні з метою постановки, перевірки правильності виконання, обговорення методики і результатів виконання одного або декількох індивідуальних завдань, які передбачено комплексом навчально-методичного забезпечення відповідної дисципліни.

4.2.4. Індивідуальні навчальні заняття проводяться з окремими здобувачами вищої освіти їхніми науковими керівниками. У разі необхідності до проведення індивідуальних навчальних занять можуть залучатися співробітники, які приймали участь у розробці комплексу навчально-методичного забезпечення відповідної навчальної дисципліни.

4.2.5. Індивідуальні навчальні заняття з окремими особами організовуються з урахуванням індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти. Допускається поєднання індивідуальних навчальних занять з заходами, які спрямовані на забезпечення наукової складової освітньо-наукової програми, наприклад адаптація науковим керівником індивідуальних завдань до тематики досліджень, що виконуються під час наукової складової освітньо-наукової програми.

4.2.6. Протягом семестру індивідуальні навчальні заняття проводиться за розкладом, який складається в письмовому або усному виді здобувачем вищої освіти і його науковим керівником на основі взаємної згоди. Обсяг часу, відведений для проведення індивідуальних навчальних занять з конкретною дисципліною, визначається робочим навчальним планом.

4.2.7. Проведення індивідуальних навчальних занять з окремими особами фіксується в журналі обліку індивідуальних навчальних занять наукового відділу, за якими закріплено відповідну спеціальність (спеціалізацію). Після закінчення семестру журнал обліку індивідуальних навчальних занять передається на зберігання до аспірантури ПМаш НАН України.

4.2.8. Форму журналу обліку індивідуальних навчальних занять наведено в Додатку 6.

4.3. Самостійна робота

4.3.1. Самостійна робота здобувачів вищої освіти, є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у час, що є вільним від індивідуальних навчальних занять.

4.3.2. Самостійна робота включає: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, науково-дослідну роботу, яка сприяє засвоєнню навчального матеріалу.

4.3.3. Навчальний час, який відведено на самостійну роботу здобувача вищої освіти, регламентується навчальним планом.

4.3.4. Зміст самостійної роботи визначається робочою програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками наукового керівника здобувача вищої освіти.

4.3.5. Самостійна робота здобувачів вищої освіти забезпечується складовими комплексу навчально-методичного забезпечення відповідної дисципліни: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, комплектами індивідуальних завдань, методичними рекомендаціями та іншими навчально-методичними матеріалами.

4.3.6. Самостійна робота з вивчення навчального матеріалу з конкретної дисципліни може проходити на робочому місці здобувача вищої освіти, в читальному залі науково-технічної бібліотеки ПМаш НАН України, комп'ютерному класі, у домашніх умовах, в інших місцях поза межами ПМаш НАН України, якщо це не суперечить чинному законодавству.

4.3.7. Самостійна робота, що пов'язана з використанням складного обладнання, експериментальних установок, тощо проводиться лише під наглядом працівників ПМаш НАН України за умови виконання вимог чинного законодавства в сфері охорони праці і пожежної безпеки.

4.4. Контрольні заходи

4.4.1. Контрольні заходи є необхідним елементом зворотного зв'язку у процесі навчання. Вони проводяться дляожної навчальної дисципліни та визначають відповідність рівня набутих здобувачами вищої освіти знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти.

4.4.2. В освітньому процесі ПМаш НАН України використовуються такі види контролю результатів навчання: вхідний, поточний протягом семестру, підсумковий семестровий.

4.4.3. Вхідний контроль проводиться перед початком вивчення навчальної дисципліни з метою визначення рівня попередньої підготовки здобувачів вищої освіти. Вхідний контроль проводиться, як правило, на першому індивідуальному навчальному занятті шляхом співбесіди і виконання завдань, що відповідають програмам попереднього навчання. Результати вхідного контролю аналізуються науковим керівником здобувача вищої освіти з метою розробки заходів з надання індивідуальної допомоги здобувачам вищої освіти, коригування освітнього процесу.

4.4.4. Поточний контроль проводиться під час проведення індивідуальних консультацій у формі усного опитування та як перевірка виконання індивідуальних завдань під час їх інтерактивного обговорення.

4.4.5. Підсумковий семестровий контроль визначає ступінь досягнення здобувачами вищої освіти запланованих результатів навчання, що визначені робочою програмою навчальної дисципліни і проводиться у два етапи – підсумковий семестровий контроль науковим керівником та підсумкова семестрова атестація.

4.4.6. Для забезпечення академічної мобільності підсумкова семестрова оцінка виставляється за 100-бальною шкалою. Відповідно до кількості набраних балів оцінка підсумкового семестрового контролю також виставляється за чотирирівневою шкалою, що прийнята в ПМаш НАН України, за такою системою

Набрані бали	Оцінка за чотирирівневою шкалою
1–49	Незадовільно
50–69	Задовільно
70–89	Добре
90–100	Відмінно

4.4.7. Підсумковий семестровий контроль науковим керівником проводиться дляожної навчальної дисципліни на останньому індивідуальному навчальному занятті. У разі необхідності до першого етапу підсумкового семестрового контролю можуть залучатися

співробітники ІПМаш НАН України, які приймали участь у розробці комплексу навчально-методичного забезпечення відповідної навчальної дисципліни.

4.4.8. Науковий керівник (та, за наявності, залучений співробітник ІПМаш НАН України) систематизує інформацію, яка отримана під час поточного контролю, стосовно набутих здобувачами вищої освіти знань, умінь та навичок, і при необхідності проводить додаткове усне опитування і/або ставить перед здобувачем вищої освіти додаткові індивідуальні завдання та перевіряє їх виконання. В результаті підсумкового семестрового контролю науковий керівник формує власну думку щодо підсумкової оцінки і подає її на підсумкову семестрову атестацію.

4.4.9. Підсумкова семестрова атестація полягає в колективному розгляді і обговоренні результатів підсумкового семестрового контролю, який провів науковий керівник. Вона відбувається на засіданні Науково-технічної проблемної ради ІПМаш НАН України, в обов'язки якої покладено розгляд питань, що пов'язані з впровадженням освітньої діяльності за відповідною спеціальністю. При необхідності під час підсумкової семестрової атестації відбувається усне опитування здобувачів вищої освіти з метою визначення відповідності рівня набутих ними знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти.

4.4.10. За результатами обговорення Науково-технічною проблемною радою ІПМаш НАН України приймається рішення щодо підсумкової семестрової оцінки з кожної дисципліни для кожного здобувача вищої освіти з відповідною спеціальністю. Це рішення оформлюється у вигляді семестрової атестаційної відомості та відображається у індивідуальному навчальному плані. Форму семестрової атестаційної відомості наведено у Додатку 7.

4.4.11. Отримання оцінки «Незадовільно» хоча б з однієї дисциплін призводить до академічної заборгованості здобувача вищої освіти. Відсутність здобувача вищої освіти на підсумковій семестровій атестації на засіданні Науково-технічної проблемної ради ІПМаш НАН України без поважних причин також є приводом до академічної заборгованості з відповідних навчальних дисциплін.

4.4.12. Наприкінці проведення засідання Науково-технічної проблемної ради ІПМаш НАН України, яке присвячено підсумковій семестровій атестації, здобувачі вищої освіти ознайомлюються з її результатами і мають право одержати пояснення щодо отриманої підсумкової семестрової оцінки. У разі незгоди з оцінкою здобувач вищої освіти має право подати в той же день або наступний робочий день заступнику директора з наукової роботи письмову апеляцію, вказавши конкретні причини незгоди з оцінкою. Заступник директора з наукової роботи разом з науковим керівником здобувача вищої освіти і завідувачем відділу, за яким закріплено відповідну спеціальність (спеціалізацію), залучаючи, за необхідності, інших фахівців, протягом трьох днів розглядає апеляцію і в усній формі сповіщає здобувача вищої освіти про результати розгляду. У разі позитивного результату розгляду апеляції, призначається повторна підсумкова семестрова атестація із запрошенням всіх осіб, які брали участь у розгляді апеляції, на відповідне засідання Науково-технічної проблемної ради ІПМаш НАН України.

4.4.13. Ліквідація академічної заборгованості відбувається шляхом повторного підсумкового семестрового контролю, який призначається наказом директора (заступника директора з наукової роботи) не раніше ніж через місяць після проведення попереднього. У разі необхідності, згідно рішення Науково-технічної проблемної ради ІПМаш НАН України, яке вводиться в дію наказом директора (заступника директора з наукової роботи), здобувач вищої освіти проходить повне повторне навчання за відповідною навчальною дисципліною та встановлюється строк ліквідації академічної заборгованості. Термін ліквідації академічної заборгованості, встановлений здобувачу вищої освіти, який навчається за державним замовленням, повинен закінчуватися раніше, ніж чотирирічний термін його навчання в ІПМаш НАН України.

4.4.14. У разі, коли академічна заборгованість не ліквідована у встановлений строк, здобувач вищої освіти відраховується з ІПМаш НАН України як такий, що не виконав індивідуальний навчальний план. Здобувач вищої освіти, якого відрахували з числа осіб, які

навчаються за державним замовленням, має право поновити навчання в ПМаш НАН України за кошти фізичних або юридичних осіб за контрактом.

4.4.15. Результати семестрового контролю обговорюються на засіданні Вченої ради ПМаш НАН України, що є одним із важливих чинників управління якістю освітнього процесу в інституті.

5. Прийом, відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення здобувачів вищої освіти

5.1. Прийом на навчання до ПМаш НАН України здобувачів вищої освіти проводиться відповідно до Правил прийому, які розробляються відповідно до Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти України, що щорічно вводяться в дію наказом Міністерства освіти і науки. Правила прийому затверджуються Вченовою радою ПМаш НАН України.

5.2. На наступний курс навчання в межах відповідної освітньо-наукової програми наказом директора (заступника директора з наукової роботи) переводяться здобувачі вищої освіти, які виконали індивідуальні навчальні плани певного курсу та (у разі навчання за кошти фізичних або юридичних осіб) не мають фінансової заборгованості.

5.3. Здобувач вищої освіти має право на перерву у навчанні у зв'язку з обставинами, які унеможливлюють виконання освітньо-наукової програми (за станом здоров'я, призов на строкову військову службу у разі втрати права на відстрочку від неї, сімейні обставини тощо). Таким особам надається академічна відпустка в установленому порядку. Навчання чи стажування в інших освітніх і наукових установах (у тому числі іноземних) може бути підставою для перерви у навчанні, якщо інше не передбачено міжнародними актами чи договорами між вищими навчальними закладами.

5.4. Академічна відпустка за станом здоров'я надається здобувачам вищої освіти на підставі висновку лікарсько-консультативної комісії відповідно до Положення про академічні відпустки та повторне навчання у вищих закладах освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти України і Міністерства охорони здоров'я України від 6 червня 1996 р. № 191/153.

5.5. Надання академічної відпустки оформлюється відповідним наказом директора (заступника директора з наукової роботи) із зазначенням підстави надання відпустки та її терміну. За весь період навчання здобувач вищої освіти може скористатися правом на отримання академічної відпустки, як правило, один раз.

5.6. Відпустки по вагітності та пологах, по догляду за дитиною надаються відповідно до Кодексу законів про працю України.

5.7. Здобувачам вищої освіти, які реалізують право на академічну мобільність, протягом навчання, стажування чи здійснення наукової діяльності в іншому вищому навчальному закладі (науковій установі) на території України чи поза її межами гарантується збереження місця навчання та виплата стипендії відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 р. № 579.

5.8. Підставами для відрахування з ПМаш НАН України здобувача вищої освіти є:

- завершення навчання за відповідною освітньо-науковою програмою;
- власне бажання;
- переведення до іншого навчального закладу;
- невиконання індивідуального навчального плану, що підтверджено рішенням Науково-технічної проблемної ради ПМаш НАН України, в обов'язки якої покладено розгляд питань, що пов'язані з впровадженням освітньої діяльності за відповідною спеціальністю;
- порушення умов договору (контракту), укладеного між ПМаш НАН України та особою, яка навчається, або фізичною (юридичною) особою, яка оплачує таке навчання;
- інші випадки, передбачені законом.

5.9. Відрахування здобувача вищої освіти проводиться наказом директора (заступника директора з наукової роботи) за поданням завідувача аспірантури.

5.10. Особі, яку відраховано з ІПМаш НАН України до завершення навчання, видається академічна довідка, що містить інформацію про результати навчання, назви дисциплін, отримані оцінки і здобуту кількість кредитів ЄКТС. Зразок академічної довідки встановлюється Міністерством освіти і науки України.

5.11. Особа, яку відраховано з ІПМаш НАН України до завершення навчання за відповідною освітньо-науковою програмою, має право на поновлення на навчання в межах ліцензованого обсягу.

5.12. Здобувачі вищої освіти можуть бути переведені з:

- одного закладу вищої освіти до іншого незалежно від форми навчання;
- однієї спеціальності (спеціалізації) на іншу

5.13. Переведення здобувачів вищої освіти з іншого закладу вищої освіти до ІПМаш НАН України здійснюється за умови наявності вакантних місць ліцензованого обсягу.

5.14. Здобувач вищої освіти, який навчається в іншому закладі вищої освіти та бажає перевестися до ІПМаш НАН України, подає на ім'я директора заяву про переведення та письмову згоду керівництва закладу вищої освіти, де він навчається. Директор (заступник директора з наукової роботи) на підставі службової записки завідувача аспірантури видає наказ, згідно з яким здобувач вищої освіти допускається до навчання в ІПМаш НАН України, а до іншого закладу вищої освіти направляється запит щодо одержання особової справи здобувача вищої освіти. Після її отримання директор (заступник директора з наукової роботи) видає наказ про зарахування здобувача вищої освіти до ІПМаш НАН України.

5.15. Навчальні дисципліни та практики, за які здобувачу вищої освіти раніше були призначені кредити, перезараховуються на підставі академічної довідки або додатку до документу про вищу освіту, виданих іншим закладом вищої освіти і завірених у встановленому порядку. Рішення про перезарахування приймається на засіданні Науково-технічної проблемної ради ІПМаш НАН України, в обов'язки якої покладено розгляд питань, що пов'язані з впровадженням освітньої діяльності за відповідною спеціальністю.

5.16. При переведенні та поновленні на навчання здобувача вищої освіти може виявитися академічна різниця. Наявність академічної різниці встановлюється заступник директора з наукової роботи та завідувач аспірантури, порівнюючи навчальні плани, за якими здобувач вищої освіти навчався раніше, і навчальний план, за яким він має навчатися. Навчальні дисципліни, що складають академічну різницю, вносяться до індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти зі встановленням термінів ліквідації академічної різниці. Якщо академічну різницю не ліквідовано у встановлені терміни, здобувач вищої освіти відраховується з ІПМаш НАН України за невиконання навчального плану.

5.17. Особи, які навчалися за державним замовленням, можуть бути переведені та поновлені на місця державного замовлення за умови наявності таких вакантних місць. Переведення таких осіб на вакантні місця держзамовлення може здійснюватися на конкурсній основі і за умови згоди замовників. При відсутності вакантних держбюджетних місць вищезгадані особи, за їх згодою, можуть бути переведені або поновлені на навчання за кошти фізичних або юридичних осіб.

5.18. Особи, які навчалися за кошти державних або юридичних осіб, можуть бути переведені та поновлені на контрактні місця лише за згодою фізичної (юридичної) особи, яка замовила навчання.

5.19. Здобувачі вищої освіти, які навчаються за кошти фізичних або юридичних осіб, можуть бути переведені на навчання за рахунок бюджету у разі наявності вакантного місця. Заява здобувача вищої освіти про переведення на навчання за кошти державного бюджету розглядається Вченуою радою ІПМаш НАН України. Наказ про переведення на навчання за кошти державного бюджету видається директором (заступником директора з наукової роботи) на підставі заяви здобувача вищої освіти, за умови позитивного рішення Вченої ради.

5.20. Здобувач вищої освіти, який навчається в ІПМаш НАН України та бажає перевестися до іншого закладу вищої освіти, подає на ім'я директора заяву про переведення і, одержавши його письмову згоду, звертається з цією заявою до керівника закладу вищої освіти, до якого він бажає перевестися. При позитивному розгляді заяви особова справа

здобувача вищої освіти передається в інший заклад вищої освіти згідно запиту від його керівництва щодо її одержання, після чого видається наказ про відрахування здобувача вищої освіти з ІПМаш НАН України у зв'язку з переведенням. В ІПМаш НАН України залишається копія академічної довідки, індивідуальний навчальний план та список пересланих документів.